

Received: 22 Jan. 2023, Revised: 3 Mar. 2023

Accepted: 9 Mar. 2023

นิพนธ์ต้นฉบับ

ศึกษาสูตรสมุนไพรเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นมสดสมุนไพรถินเพื่อการบริหาร ด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์

นุรรีเยะ ล่าเตะเกะ^{1*} มุสตุรา ยะโกะ²
รัตติภรณ์ บุญทัศน์³ นัญมน โรจนหัสติน⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสูตรสมุนไพรเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นมสดสมุนไพรถินเพื่อการบริหารด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์ โดยการพัฒนาสูตร จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ นมสดรสลิบแปดเงินและรากลการบูรป่า และยาหม่องลิบแปดเงิน ผลการวิจัยพบว่า 1 การประเมินคุณภาพของนมสดรสลิบแปดเงินและรากลการบูรป่า พบว่าความใสของผลิตภัณฑ์ มีความใสอยู่ในระดับมากที่สุด สีสมีความสม่ำเสมอระดับดีเป็นธรรมชาติ มีกลิ่นตามธรรมชาติของสมุนไพรระดับดี การละลายของนมสดรสลิบแปดเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ไม่ทำให้แสบผิว 2 การประเมินคุณภาพของยาหม่องลิบแปดเงิน พบว่าลักษณะเนื้อครีมมีความละเอียด ไม่แข็งและไม่เหลว อยู่ในระดับมากที่สุด สีสมีความสม่ำเสมอระดับดีเป็นธรรมชาติ มีกลิ่นตามธรรมชาติของสมุนไพรระดับดี การละลายของเนื้อครีมบนผิวหนัง อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้นวด ไม่ทำให้เกิดอาการแสบ ร้อนบริเวณผิวหนัง

สามารถนำผลิตภัณฑ์ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถนำสมุนไพรมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใช้ดูแลสุขภาพและการฟื้นฟูสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกได้

คำสำคัญ : สูตรสมุนไพร สมุนไพรถิน การบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์

¹ คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

² ศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์วิถีไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

* Corresponding author E-mail : nurreeyah.m@yru.ac.th

Original Article

**Study Herbal Recipes for Developing Local Herbal Massage Products
for Identity Health Services**

Nuriya Latekeh^{1,*} Mustura Yacob²,
Rattiporn Boontud³ Natthamon Rothatsadin⁴

Abstract

The Research is objectives of study herbal recipes for developing local herbal massage products for identity health services Developed formulas for 2 products : 18 Zhen massage oil and wild camphor root and 18 Zhen balm. The study results indicated as follows: 1 The quality evaluation of 18 Zhen massage oil and wild camphor root found the clearness of the product was at the highest level. Its color was consistent and it has natural aroma of herbs at a high level. The solubility of the massage oil on the skin was at the highest level and the temperature of therapeutic ingredients in the product was at a high level; it did not irritate the skin. 2 The quality evaluation of 18 Zhen balm found it had smooth texture, not too soft or too hard, at the highest level and the temperature of therapeutic ingredients in the product was at a high level. It can be used in massage as it does not irritate the skin.

Disseminate Knowledge to the Community. The Community can use Herbs to Develop Products. used for Health Care and Health Recovery with Alternative Medicine.

Keyword : Herbal Recipes, Local Herbal, Identity Health Services

¹Faculty of Science Technology and Agriculture, Yala Rajabhat University

²Thai Traditional Medicine Learning Center, Yala Rajabhat University

* Corresponding author E-mail : nurreeyah.m@yru.ac.th

บทนำ

สมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินโครงการสมุนไพรกับสาธารณสุขมูลฐาน โดยเน้นการนำสมุนไพรมาใช้บำบัดรักษาโรคในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐมากขึ้น และส่งเสริมให้ปลูกสมุนไพรเพื่อใช้ภายในหมู่บ้านเป็นการสนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรมากขึ้น อันเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยประเทศชาติประหยัดเงินตราในการสั่งซื้อยาสำเร็จรูปจากต่างประเทศได้ปีละเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีผู้พยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาสมุนไพรให้สามารถนำมาใช้ในรูปแบบที่สะดวกยิ่งขึ้น เช่น นำมาบดเป็นผงบรรจุแคปซูล ตอกเป็นยาเม็ด เตรียมเป็นครีมหรือยาขี้ผึ้งเพื่อใช้ทาภายนอก เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยเพื่อนำสมุนไพรมาใช้เป็นยาแผนปัจจุบันนั้น ได้มีการวิจัยอย่างกว้างขวาง โดยพยายามสกัดสารสำคัญจากสมุนไพรเพื่อให้ได้สารที่บริสุทธิ์ ศึกษาคุณสมบัติทางด้านเคมี ฟิสิกส์ของสารเพื่อให้ทราบว่าเป็นสารชนิดใด ตรวจสอบฤทธิ์ด้านเภสัชวิทยาในสัตว์ทดลอง เพื่อดูให้ได้ผลดีในการรักษาโรคหรือไม่เพียงใด ศึกษาความเป็นพิษและผลข้างเคียง เมื่อพบว่าสารชนิดใดให้ผลในการรักษาที่ดี โดยไม่มีพิษหรือมีพิษข้างเคียงน้อยจึงนำสารนั้นมาเตรียมเป็นยารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อทดลองใช้ต่อไป

ปัจจุบันมีสมุนไพรมากมายหลายชนิดที่สามารถนำมาใช้เป็นยาเพื่อรักษาโรคทั้งภายในและภายนอก ผู้วิจัยได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ขนาดสมุนไพรถึนเพื่อการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการนวด ซึ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำมันนวด สิบแปดเงินและรากการบูรป่า และยาหม่องสิบแปดเงิน ในการใช้สมุนไพร ผู้ใช้ควรมีความรู้เบื้องต้นในการใช้เพื่อจะได้ปฏิบัติใช้ได้อย่างถูกวิธี ได้ผลดีและมีความปลอดภัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนาดสมุนไพรถึนเพื่อการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์ มีการใช้สมุนไพรถึน ได้แก่ 1) สิบแปดเงิน สรรพคุณ ขับลม ช่วยให้เลือดลมไหลดี แก้อาการปวดเมื่อยตามข้อ และบำรุงกระดูก² 2) รากการบูรป่า สรรพคุณ ขับลมด้านหนาว ระบายหลอดลมให้หายใจสบายขึ้น แก้อาการปวดศีรษะอันเนื่องจากใช้หวัดใหญ่ อาการปวดที่ไขข้อกระดูก ซอกซำภายนอก และเหน็บชาทั้งมือและเท้าอาการปวดกระเพาะอาหาร และเจ็บท้องหลังคลอด และมีระดูผิดปกติ³ 3) น้ำมันมะกอก น้ำมันมะกอกมีคุณสมบัติในการซึมผ่านผิวหนังได้ มีวิตามินอีเป็น

ส่วนประกอบสำคัญ ช่วยเพิ่มและให้ความชุ่มชื้นแก่ผิว ป้องกันการสูญเสียความชุ่มชื้นของผิว และยังต้านอนุมูลอิสระ จึงมีส่วนช่วยในการลดริ้วรอยได้^{3 4} น้ำมันมะพร้าว คือ น้ำมันที่ได้จากการสกัดแยกน้ำมันจากเนื้อผลของมะพร้าว (Cocos nucifera L.) โดยองค์ประกอบหลักของน้ำมันมะพร้าวคือกรดไขมันอิ่มตัว (เกิน 90% ของปริมาณกรดไขมันทั้งหมด) ซึ่งกรดไขมันเหล่านี้จะมีขนาดโมเลกุลปานกลาง (Medium chain fatty acid) เช่น กรดลอริก (Lauric acid)^{4 5} ไขมันชั้น ประกอบด้วยสารสำคัญในกลุ่มเคอร์คูมินอยด์ที่มีอยู่ในเหง้าของขมิ้นชัน โดยขมิ้นชันมีสรรพคุณตามตำราอายุรเวทและแพทย์แผนไทยในการต่อต้านอนุมูลอิสระ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค ช่วยบำรุงผิวพรรณ ชะลอวัย ลดริ้วรอยตามผิวหนัง ช่วยให้ผิวพรรณนุ่มนวล ขาวผ่องใส แต่งตั้ง รักษาสิวเสี้ยน สิวผด สิวอุดตัน รักษาโรคผิวหนัง ช่วยแก้ผื่นคัน ช่วยสมานแผล รักษาแผลพุพอง รักษาแผลแมลงสัตว์กัดต่อย มีสารต้านแบคทีเรีย มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อรา ใช้รักษาโรคกลาก เกื้ออื่น โรคผิวหนัง เป็นต้น⁵ และ 6) ไพล มีประโยชน์มากมาย เช่น ช่วยทำให้ผิวหนังชุ่มชื้น ด้วยการใช้เหง้าสด 1 แฉง นำมาผานเป็นชิ้นบาง ๆ แล้วต้มรวมกับสมุนไพรชนิดอื่น ๆ เนื่องจากไพลจะมีน้ำมันหอมระเหย ช่วยไล่แมลง ฆ่าแมลง ช่วยป้องกันยุงและไล่ยุง น้ำมันจากหัวไพลผสมกับแอลกอฮอล์นำมาใช้ทาผิวสามารถช่วยกันยุงและไล่ยุงได้ และสามารถนำมาทำเป็น ครีม ไพล น้ำมันไพล ไพลผง ไพลขัดผิวและไพลทาหน้าได้⁶ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนาทั้ง 2 ผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยนำมาใช้ด้านการนวดตัวและนวดฝ่าเท้า เป็นการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนาดสมุนไพรถึนเพื่อการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสูตรสมุนไพรเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนาดสมุนไพรถึนเพื่อการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาสูตรสมุนไพรเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนาดสมุนไพรถึนเพื่อการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาสูตรสมุนไพรเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์
นวดสมุนไพรเพื่อการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์
จำนวน 2 สูตร

1. สูตรน้ำมันนวดสมุนไพรสับแปดเจ็ด และรากการบูร
  1. สมุนไพรสับแปดเจ็ด ปริมาณ 150 กรัม
  2. รากการบูรป่า ปริมาณ 100 กรัม
  3. ไพล ปริมาณ 50 กรัม
  4. ดอกกานพลูแห้ง ปริมาณ 20 กรัม
  5. น้ำมันระกำ ปริมาณ 100 กรัม
  6. น้ำมันยูคาลิปตัส ปริมาณ 40 กรัม
  7. น้ำมันโพลสกัด ปริมาณ 100 กรัม
  8. น้ำมันมะกอก ปริมาณ 100 กรัม
  9. การบูร ปริมาณ 40 กรัม
  10. เมนทอล ปริมาณ 80 กรัม
  11. พิมเสน ปริมาณ 40 กรัม

วิธีทำ

1. ทำความสะอาดสมุนไพร เตรียมสมุนไพรทุกชนิดให้พร้อม
  2. ตั้งกระทะ ใส่ น้ำมันมะกอก น้ำมันโพลสกัด ทอดสมุนไพรที่เตรียม
  3. เมื่อทอดสมุนไพรเสร็จ ทำการกรองสมุนไพรเพื่อให้ น้ำมันมีความใส
  4. ผสมการบูร เมนทอล พิมเสนให้ละลาย
  5. เมื่อได้น้ำมัน เติมน้ำมันยูคาลิปตัส และน้ำมันระกำ คนให้เข้ากัน
  6. ปิดไฟ เติมการบูร เมนทอล พิมเสน ที่เตรียม และคนให้เข้ากัน
  7. รอให้น้ำมันเย็น บรรจุผลิตภัณฑ์ตามขนาดที่ต้องการ
2. สูตรยาหม่องสารสกัดสมุนไพรสับแปดเจ็ด
    1. สมุนไพรสับแปดเจ็ด ปริมาณ 150 กรัม
    2. ขมิ้นชัน ปริมาณ 50 กรัม
    3. ไพล ปริมาณ 50 กรัม
    4. น้ำมันยูคาลิปตัส ปริมาณ 40 กรัม

5. น้ำมันมะพร้าว ปริมาณ 80 กรัม
6. น้ำมันมะกอก ปริมาณ 100 กรัม
7. น้ำมันโพลสกัด ปริมาณ 100 กรัม
8. น้ำมันระกำ ปริมาณ 80 กรัม
9. การบูร ปริมาณ 40 กรัม
10. เมนทอล ปริมาณ 80 กรัม
11. พิมเสน ปริมาณ 40 กรัม
12. พาราฟิน ปริมาณ 120 กรัม
13. วาสลีน ปริมาณ 160 กรัม

วิธีทำ

1. ทำความสะอาดสมุนไพร เตรียมสมุนไพรทั้ง 3 ชนิดให้พร้อม
2. ตั้งกระทะ ใส่ น้ำมันมะกอก น้ำมันโพลสกัด ทอดสมุนไพรที่เตรียม
3. เมื่อทอดสมุนไพรเสร็จ ทำการกรองสมุนไพรเพื่อให้ น้ำมันมีความใส
4. ผสมการบูร เมนทอล พิมเสนให้ละลาย
5. เมื่อได้น้ำมัน เติมน้ำมันมะพร้าวพาราฟิน วาสลีน เติมน้ำมันระกำ น้ำมันยูคาลิปตัส คนให้เข้ากัน
6. ปิดไฟ เติมการบูร เมนทอล พิมเสนที่ละลายแล้ว คนให้เข้ากัน
7. เทใส่ถ้วยตวง เพื่อบรรจุผลิตภัณฑ์ตามขนาดที่ต้องการ

จริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ได้หมายเลขรับรอง SCPHYLIRB-039/2565 วันที่รับรอง 8 เมษายน 2565

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้
ตารางที่ 1 การประเมินคุณภาพของน้ำมันนวดสับแปดเจ็ดและรากการบูรป่า พบว่าความใสของผลิตภัณฑ์ มีความใสอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีมาก เป็นธรรมชาติ กลิ่นของผลิตภัณฑ์มีกลิ่น อยู่ในระดับดีมาก การละลายของน้ำมันบนผิวหนัง อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความ

ร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดีมาก ไม่ทำให้แสบผิว

ตารางที่ 2 การประเมินคุณภาพของยาหม่องสลิปแปดเงิน พบว่าลักษณะเนื้อครีมมีความละเอียด ไม่แข็งและไม่เหลว อยู่ในระดับมากที่สุด สีส้มมีความสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีมาก สีเป็นธรรมชาติ มีกลิ่นตามธรรมชาติ ของสมุนไพร อยู่ในระดับดีมาก การละลายของเนื้อครีมบนผิวหนัง อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้นวด ไม่ทำให้เกิดอาการแสบ ร้อนบริเวณผิวหนัง

ตารางที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำมันนวดสลิปแปดเงินและรากการบูรป่า พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านน้ำมันนวดสลิปแปดเงินและรากการบูรป่ามีสรรพคุณสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดการอักเสบของเส้นเอ็นได้จริง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 มีสะดวกในการใช้งาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม 3.87 และสมุนไพรที่ใช้และระดับ

ความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ยาหม่องสลิปแปดเงิน พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านยาหม่องสลิปแปดเงินมีสรรพคุณสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย เคล็ดขัดยอกตามร่างกาย แก้อาการฟกช้ำได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 มีสะดวกในการใช้งานและมีประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผลิตภัณฑ์มีสีที่เหมาะสมและมีกลิ่นหอมน่าใช้ 3.80 และสมุนไพรที่ใช้และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 การประเมินคุณภาพของน้ำมันนวดสลิปแปดเงินและรากการบูรป่า

ลักษณะที่ตรวจสอบ	ระดับคุณภาพ
ความใสของผลิตภัณฑ์	มากที่สุด
สีของผลิตภัณฑ์	ดีมาก
กลิ่นของผลิตภัณฑ์	ดีมาก
การละลายของน้ำมันบนผิวหนัง	มากที่สุด
ระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์	ดีมาก

ตารางที่ 2 การประเมินคุณภาพของยาหม่องสลิปแปดเงิน

ลักษณะที่ตรวจสอบ	รายละเอียด
ลักษณะเนื้อครีมมีความละเอียด ไม่แข็งและไม่เหลว	มากที่สุด
สีของผลิตภัณฑ์	ดีมาก
กลิ่นของผลิตภัณฑ์	ดีมาก
การละลายของเนื้อครีมบนผิวหนัง	มากที่สุด
ระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำมันนวดสลิปแปดเงินและรากการบูรป่า

ประเด็นการประเมิน	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. น้ำมันนวดสลิปแปดเงินและรากการบูรป่ามีสรรพคุณสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดการอักเสบของเส้นเอ็นได้จริง	4.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
2. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย	4.00	มากที่สุด
3. สะดวกในการใช้งาน	4.00	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม	3.87	มากที่สุด
5. สมุนไพรที่ใช้และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้ใช้ยาหม่องสืบแปดเงิน

ประเด็นการประเมิน	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ยาหม่องสืบแปดเงิน มีสรรพคุณสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย เคล็ดขัดยอกตามร่างกาย แก้อาการฟกช้ำได้	3.87	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย	4.00	มากที่สุด
3. สะดวกในการใช้งาน และมีประโยชน์	4.00	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์มีสีที่เหมาะสมและมีกลิ่นหอมน่าใช้	3.80	มากที่สุด
5. สมุนไพรที่ใช้และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.93	มากที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบประเด็นสำคัญที่ได้จากผลการวิจัยในเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยพัฒนาสูตรสมุนไพรเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนาดสมุนไพรสำหรับการบริการด้านสุขภาพเชิงอัตลักษณ์จำนวน 2 สูตร ประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ และความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพของน้ำมันนวดสืบแปดเงินและรากการบูรป่า พบว่าความใสของผลิตภัณฑ์ มีความใสอยู่ในระดับมากที่สุด สีสันมีความสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีมาก เป็นธรรมชาติ กลิ่นของผลิตภัณฑ์มีกลิ่นอยู่ในระดับดีมาก การละลายของน้ำมันบนผิวหนัง อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดีมาก ไม่ทำให้แสบผิว

2. การประเมินคุณภาพของยาหม่องสืบแปดเงิน พบว่าลักษณะเนื้อครีมมีความละเอียด ไม่แข็งและไม่เหลว อยู่ในระดับมากที่สุด สีสันมีความสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีมาก สีเป็นธรรมชาติ มีกลิ่นตามธรรมชาติของสมุนไพร อยู่ในระดับดีมาก การละลายของเนื้อครีมบนผิวหนัง อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ขนาด ไม่ทำให้เกิดอาการแสบ ร้อนบริเวณผิวหนัง

3. ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำมันนวดสืบแปดเงินและรากการบูรป่า พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านน้ำมันนวดสืบแปดเงินและรากการบูรป่ามีสรรพคุณสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดการอักเสบของเส้นเอ็นได้จริง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 มีสะดวกในการใช้งาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม 3.87 และสมุนไพรที่ใช้และระดับความร้อน

ของตัวยาในผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.97 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไมตรี กุลบุตร และฐาปนีย์ หงส์รัตนารกิจ (2558) งานวิจัยเรื่อง ผลบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อและความพึงพอใจของตำรับมันหอมระเหยสูตรผสม พบว่าหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ ความพึงพอใจในภาพรวมของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.77 จากคะแนนเต็ม 5) ความพึงพอใจต่อลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 3.40) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกผ่อนคลายหลังการใช้ผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 74.3 ความพึงพอใจขณะใช้ผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.49) ความคิดเห็นหลังจากการใช้ผลิตภัณฑ์พบว่าผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในระดับพอดี (ร้อยละ 60.0) แต่มีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ในระดับน้อย (ร้อยละ 51.4) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.2 มีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์หากมีจำหน่ายในท้องตลาด รูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผลิตภัณฑ์นี้คือน้ำมันขวดคิดเป็นร้อยละ 55.9⁷

4. ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ยาหม่องสืบแปดเงิน พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในด้านยาหม่องสืบแปดเงินมีสรรพคุณสามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อย เคล็ดขัดยอกตามร่างกาย แก้อาการฟกช้ำได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 มีสะดวกในการใช้งานและมีประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผลิตภัณฑ์มีสีที่เหมาะสมและมีกลิ่นหอมน่าใช้ 3.80 และสมุนไพรที่ใช้และระดับความร้อนของตัวยาในผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ซึ่งทั้ง 2 ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการใช้สมุนไพรแต่ละชนิดเป็นส่วนผสม

ข้อเสนอแนะ

การนำข้อเสนอแนะผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนต่อไป เพื่อให้ชุมชนสามารถนำสมุนไพรถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ได้

2. นำผลการวิจัยใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์และธุรกิจสุขภาพ และหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการธุรกิจสุขภาพ ด้านการดูแลสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือก ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสรรพคุณของยาหม่องจากสมุนไพรถิ่นชนิดอื่น ๆ เพื่อความหลากหลายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. ควรมีการศึกษาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่สามารถทำจากสมุนไพรสืบแปดเงิน และรากการบูรป่า เช่น โลชั่น ครีม สเปรย์ และเจล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. สมุนไพร ออนไลน์. ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2565, จาก <https://th.wikipedia.org>
2. กลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพปิยะมิตร. (2565). สืบแปดเงิน และรากการบูรป่า , ยะลา : อุโมงค์ปิยะมิตร.
3. ศรีณย์ กิจศิริไพศาล. (2556). สูตรสมุนไพรช่วยหน้าขาว ผิวใส ไร้ริ้วฝ้า. กรุงเทพมหานคร : เอ็มไอเอส
4. ธนิกา ปฐมวิชัยวัฒน์. น้ำมันมะพร้าว ออนไลน์. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2565, จาก : <https://medthai.com>
5. ชญานันท์ เอี่ยมสำอางค์. คุณสมบัติของขมิ้นชัน ออนไลน์. ค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2565, จาก : <https://th.search.yahoo.com/search>
6. ศูนย์เรียนรู้ และอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพรไทย. ไพล สรรพคุณและประโยชน์ของไพล ออนไลน์. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2565, จาก : <https://skm.ssu.ac.th/news/view/a637>
7. ไมตรี กุลบุตร และฐาปนีย์ หงส์รัตนารกิจ. (2558, มกราคม - มิถุนายน). ผลบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อและความพึงพอใจของตำรับมันหอมระเหยสูตรผสม. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 7(13) :50-64.